

Тема 2.1: «Система виховної роботи у ЗС України»»

Викладач:

кандидат історичних наук

Криленко Іван Михайлович

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ

**1. Виховна
робота як
складовий
елемент
системи
виховання**

**2. Виховна
робота як
система.
Особливості
системи
виховної
роботи у ЗС
України**

**3. Завдання
виховної роботи.
Форми, методи і
засоби виховної
роботи**

ПЕРШЕ ПИТАННЯ

**Виховна робота як
складовий елемент
системи виховання**

ВИХОВАННЯ

це цілеспрямована діяльність суспільства, держави, їх інститутів і установ, а також вихователів по формуванню і розвитку особистості, її мотивації до самовдосконалення у відповідності з вимогами часу і життя, рівня розвитку суспільства.

Виховання

*це системне явище,
структурними елементами
якого є:*

1. Мета, зміст (сутність, напрямки, завдання).
2. Суб'єкт і об'єкт виховання.
3. Принципи, форми, методи і засоби спілкування і взаємодії, суб'єкта та об'єкта виховання.
4. Результат виховання.
5. Оцінка виховання, що має враховуватись в наступній роботі.

Суб'єкти виховання

- суспільство,
- держава,
- інститути,
- установи,
- вихователі.

Суб'єкти

1. Створюють суспільні і державні інститути і установи, умови виховної роботи і формування людини.
2. Готують кадри для цього.
3. Здійснюють соціальний і правовий захист.

На процес
виховання
впливає:

середовище, оточуюча дійсність, сім'я, колектив, характер праці, діяльність, засоби масової інформації, мистецтво, природні задатки і здібності самої людини, її досвід і риси характеру, професійна підготовка вихователів.

Принципи виховання

```
graph TD; A[Принципи виховання] --> B[Всезагальні]; A --> C[Особливі]; A --> D[Загальні]; A --> E[Часткові];
```

Всезагальні

Особливі

Загальні

Часткові

Всезагальні:

- цілеспрямованість вих.,
- зв'язок вих. з життям,
- вих. в праці,
- вих. в колективі через колектив,
- індивідуальний підхід у вих. та інші.

Загальні:

- народність,
- природовідповідність,
- культуровідповідність,
- гуманізація,
- демократизація,
- етнізація.

Особливі:

- суспільна спрямованість вих. воїнів у процесі воїнського труда і життя,
- опора на позитивні якості,
- наступальність,
- активність,
- системність і конкретність вих/заходів,
- свідомість,
- самодіяльність і конкретність вих/заходів та інші.

Часткові:

- державна і патріотична спрямованість вих/процесу;
- взаємозалежність змісту, форм і методів вих/роботи;
- повага до особистості, конституційних прав і свобод в/с, орієнтація на загальнолюдські моральні цінності;
- безперервність та спадкоємність у вих/роботі, поєднання у вих/процесі нац, істор. та культ традицій з почуттям нового;
- конкретність та узгодженість захисту, форм і методів вих/роботи.
- об'єктивно-науковий підхід до планування, здійснення та оцінки результатів вих/роботи.

Система методів виховання:

організація діяльності;

психокорекція;

вправа;

змагання;

приклад;

заохочення;

переконання;

примушення;

втлумачення;

самоосвіта та самовиховання.

Система напрямків виховання:

- патріотичне;
- професійне;
- морально-етнічне;
- естетичне;
- правове;
- фізичне;
- економічне;
- валеологічне;
- військове (трудове);
- екологічне;

ВІЙСЬКОВЕ ВИХОВАННЯ

процес цілеспрямованого, систематичного, організованого і планомірного впливу на свідомість, підсвідомість, пізнавальну, емоційно-вольову та мотиваційну сфери особистості в/с з метою формування у нього наукового світогляду, високих морал., громад. і в/професійних якостей для забезпечення всебічного і гармонійного розвитку його особистості та ефективного виконання ним службових обов'язків в умовах мирного і воєнного часу.

ВИСНОВОК ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Проведення виховної роботи у відповідності з метою військового виховання в інтересах вирішення поставлених завдань є одним із визначальних факторів підтримками високої боєготовності військ (сил).

ДРУГЕ ПИТАННЯ

**Виховна робота як система.
Особливості системи виховної
роботи у ЗС України**

Виховна робота

це складовий елемент системи виховання. В свою чергу виховна робота у ЗСУ має свою певну систему.

“Система” – це комплекс взаємодіючих елементів”.

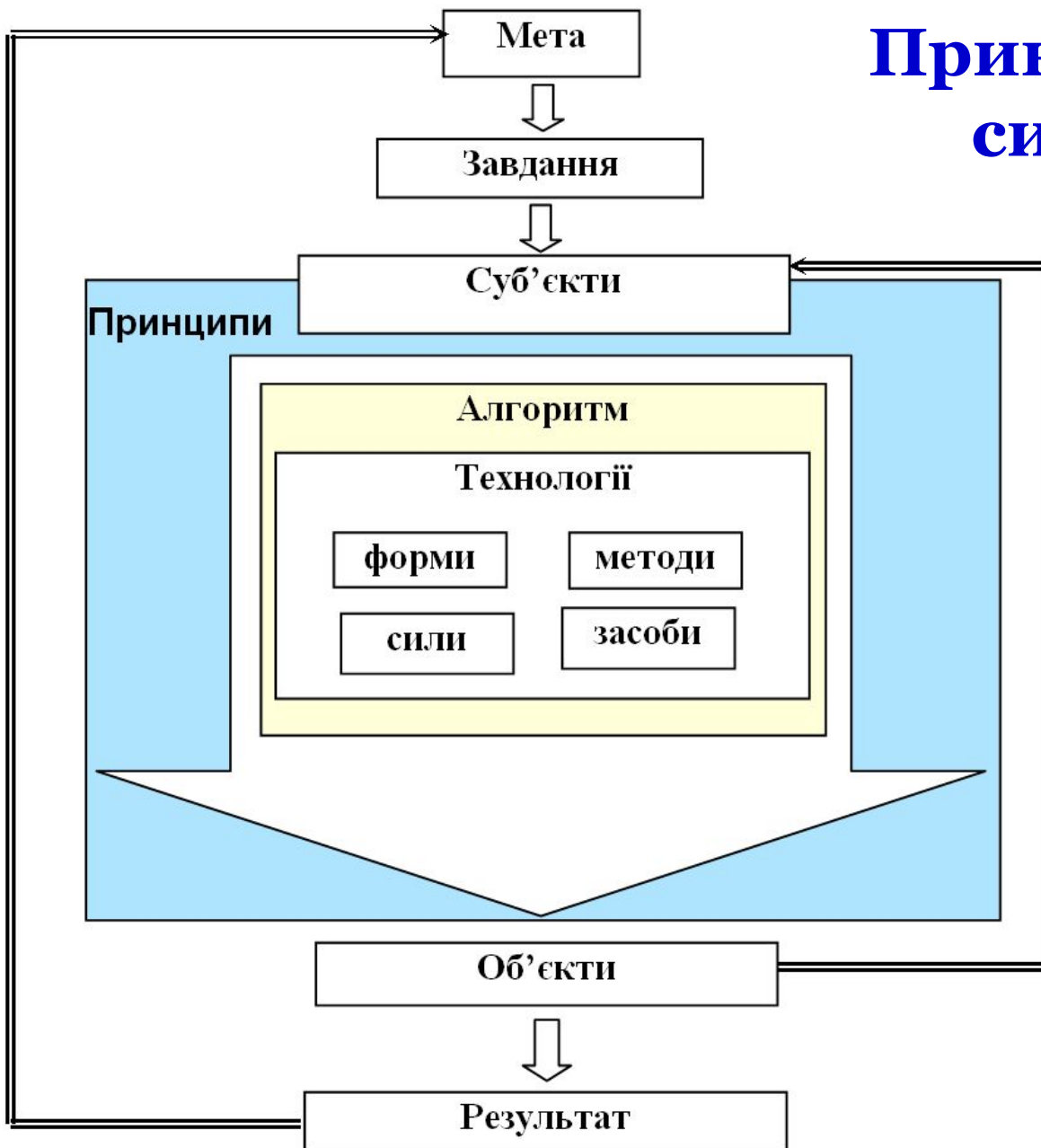
“Комплекс” – походить від латинського слова, що означає “зв’язок”.

Виховна робота як система

сукупність взаємопов’язаних елементів, які об’єднані для досягнення виховної мети і завдань. В ній можна виділити модель, алгоритм і технологію, які утворюються відповідно закономірностям і принципам виховання.

Принципова модель системи виховної роботи

МЕТА

формування та розвиток у в/с професійно необхідних псих. якостей, моральної самосвідомості, що мають забезпечити високу бойову готовність частин, зміцнення в/дисц. та правопорядку, згуртування в/колективів.

Функції системи вих./роботи у ЗСУ:

- **пізнавально-світоглядна** – пізнання її основних елементів у їх взаємозв'язку означає, що командири, офіцери вих./структур набули всебічне систематизоване уявлення про вих./роботу, її зв'язках і відношеннях.
- **інтегративна** – система дає збірне знання про вих./роботу та її сутність, розкриває її з усіх сторін з урахуванням досягнень наук, що складають її теоретичну базу.
- **прогностична** – оцінює ступінь відповідності системи сучасним вимогам, етапові реформування ЗСУ, і передбачає використання нових форм, методів виховної роботи.
- **організаторська** – по відношенню до практичної діяльності командирів і офіцерів-вихователів.

Особливості системи виховної роботи

- військ.-професійна спрямованість;
- тактико-спец. навченість о/с є внутрішньою військ.-практич. основою в/процесу;
- практич. характер в/роботи, її зв'язок зі службовою діяльністю о/с;
- органічна єдність теоретичної і практичної підготовки;
- напружений характер нав.-вих./роботи у відповідності з вимогами Статутів;
- єдність індивід. і колективної вих./роботи;
- багатопрофільний, різноплановий та багаторівневий характер;
- ведуча роль органів по роботі з о/с, командирів і начальників.

Результати функціонування системи виховної роботи

- знання, вміння воїна, його військ.-проф., мор.-псих. і фізич. якості;
- б/г підрозділу, згуртованість в/колективів, здоровий мор.-псих. клімат.

Технологія виховної роботи

сукупність методичних та організаційних вимог, що визначають підбір, комплектування та порядок використання виховного інструментарію.

Тенденції розвитку системи вих./роботи в ЗСУ:

1. Посилення практичної спрямованості вих./роботи з в/с.
2. Зміцнення матер.-техн. бази вих./роботи.
3. Посилення соц. спрямованості вих./роботи з в/с та членами їх сімей.
4. Посилення профілак. спрямованості вих./роботи щодо викорінення негативних явищ у військах, зміцнення в/дисц.
5. Активізація вих./роботи щодо забезпечення застосування військ в конкретних воєнних акціях.
6. Зміцнення кадрового, інтелектуального, наукового потенціалу органів вих./роботи та ефективне використання їх за призначенням.
7. Удосконалення системи вих./роботи в ході виконання завдань Програми розвитку ЗСУ.

Результатом удосконалення вих./роботи має бути:

- досягнення єдності нав. та вих. о/с, його морал.-псих. готовності до виконання вимог Військової присяги;
- провадження комплексу орган, вих. та соц.-псих. заходів, спрямованих на реалізацію духовного і проф. потенціалу о/с, підвищення його особистої відповід. за виконання службових завдань, високого рівня мпс;
- реалізація гуманітарної політики держави у ЗСУ через систему інфор.-пропаганд. забезпечення, в/патріот виховання о/с з метою формування високої духовної культури і морал. якостей, почуття патріотизму, вірності традиціям укр./народу;
- забезпечення реалізації соц. гарантій в/с, та їхнім сім'ям, встановлених законами України.

ВИСНОВОК ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ

Виховна робота у ЗСУ характеризується двобічністю, безперервністю і тривалістю, багатогранністю завдань і різноманітністю змісту; залежністю від специфіки військ.-проф. завдань; багатством форм, методів і засобів вих/роботи, поступовим створенням певної моделі вих/роботи.

ТРЕТЄ ПИТАННЯ

**Завдання виховної роботи.
Форми, методи і засоби
виховної роботи.**

Завдання виховної роботи на сучасному етапі:

1. Формування у офіцерів патріотичних, світоглядних позицій, навчання їх сучасним технологіям управління в/колективами, індив.-вих./роботи з підлеглими.
2. Оздоровлення мор.-псих. клімату у в/колективах, зміцнення дисципліни і правопорядку.
3. Підвищення рівня інформ.-пропаганд. забезпечення повсякденної життєдіяльності військ яке має нести упереджувально-наступальний характер.

4. Сприяння реалізації державних програм соц. захисту в/с і членів їх сімей, забезпечення нормальної мор-псих атмосфери у в/колективах, поліпшення стану соц./роботи серед в/с.
5. Підвищення ефективності соц.-псих. роботи у військах.
6. Забезпечення високого орган, змістовно-метод рівня та ефективності культ.-вих. і просвіт роботи.
7. Налагодження системи зв'язків органів в/управління з державними установами та громадськими організаціями з питань соц. і правового захисту допризовної молоді, в/с та в/пенсіонерів.
8. Зміцнення кадрового, інтелектуального, наукового потенціалу органів вих./роботи та ефективне використання за призначенням.

Форма

(філософська категорія)
внутрішня організація змісту

Форми вих./роботи у підрозділі:

- наради,
- збори,
- в/ідеологічна підготовка,
- обмін досвідом,
- інструк.-метод. заняття,
- семінари,
- бесіди,
- огляди-конкурси,
- інформації,
- огляди літератури,

Метод

(від грецької *methodos* – шлях дослідження, або пізнання, теорія вчення) – сукупність однотипних прийомів, операцій практичного або теоретичного опанування дійсності, підпорядкованих вирішенню конкретних задач.

Методи вих./роботи:

відповідні засоби однотипного педаг./впливу на людей і колектив, або взаємодії з метою формування і розвитку у них якостей необхідних для успішного виконання соц./ролей і досягнення особисто важли-вих цілей.

Засоби виховання

це все те, з допомогою чого
вихователі впливають на
виховуємих:

- різноманітні види військ/діяльності (бойове чергування, несення внутрішньої, вартової служб, бойове навчання);
- сукупність заходів, а також предметів, які використовуються командиром в процесі реалізації того чи іншого метода виховання (слово, наочний посібник, кінофільми, бесіди, збори, факти, документи, традиції, література, твори образотворчого та музичного мистецтва).

Методи виховної роботи

а) традиційно – нормативні (переконавання, стимулювання, заохочення, прикладу, вправи, змагання, довіри, творчо-інтелект./суперництва, критики, примусу тощо.)

б) іноваційно-діяльні (обумовлені застосуванням вихов./технологій які доцільно реалізувати в процесі військ/служби та при вирішенні різноманітних задач):

в) неформально міжособисті (здійснюються через особисто вагомих в/с, авторитетних людей з числа родичів, друзів, близьких);

г) рефлексивні та тренінгово-ігрові (забезпечення опанування індивід. та групового досвіду, а також корекцію поведінки і дій в спеціально заданих умовах):

□ соціально-психологічні тренінги,

□ самоаналіз,

□ ділові ігри,

□ самовиховання.

Закономірності виховної роботи:

Закономірності, що визначають залежність вих./процесу від соц. і воєнно-тех. факторів

- залежність вих./роботи від соц-економ. структури суспільства, політики і державної ідеології;
- залежність вих./роботи від рівня розвитку військ/справи, техніки, організації, засобів військ/боротьби.

Закономірності формування в/с, в/колективу

- формування в/с і в/колективу в процесі в/праці і повсякд. життя як цілісних соц./феноменів;
- активна участь воїнів і в/колективів у в/роботі, як активних її суб'єктів.

Специфічні педагогічні закономірності

- єдність навчання і вихов., розвитку і псих/підготовки;
- відповідність впливу вихователів характеру діяльності виховуємих, їх пізнавальним і фізичним можливостям;
- моделювання під час вих./роботи умов сучасного бою.

Алгоритм вих./роботи

система вимог (принципів і норм) здійснення організ. і виховних впливів, послідовне виконання яких надає всьому виховному процесу результативний характер.

Алгоритм вих./діяльності вказує на чітку її послідовність:

- аналіз фактичного стану справ для виявлення протиріч в цілісному діяльнісно-вих./процесі та визначення шляхів їх вирішення;
- планування ефективних вих./заходів та організація їх виконання для досягнення необхідного вих./впливу;
- створення умов для ефективного виховання у військах (силах);
- оцінка результатів вих./діяльності у військах та корекція всього навчально-вих./процесу.

ВИСНОВКИ

В основі удосконалення системи вих/роботи є:

1. Удосконалення організат./здібностей кожного офіцера структур вихов/роботи, забезпечення безперервності керованого вих/процесу.
2. Нейтралізація впливу на життєдіяльність в/колективів зовнішніх негативних чинників, своєчасне та адекватне реагування на їх прояви, врахування економ, суспільно-політичної, демографічної ситуації, а також становища молоді в сучасному суспільстві.
3. Підвищення псих-педагог майстерності офіцерських кадрів, стилю керівництва, опора на науку.
4. Здійснення патріот., військ., морал., правового, етичного, фіз. виховання у єдиному комплексі, активне залучення інститутів армійської громадськості.